

Den allmänna säkerheten 2018

För en trygg och säker arbetsmiljö

Förord

Den allmänna säkerheten

Inför valåret 2018 fick regionen information, bland annat från Säkerhetspolisen, om att det funnits oegentligheter vid allmänna val i många länder under det senaste året. Säkerhetspolisen beskrev att regioner, landsting och kommuner måste ta höjd i det egna säkerhets- och trygghetsarbetet, bland annat, för våra förtroendevalda. Redan tidigt på året inledde regionen ett samarbete med Västerås stad och polismyndigheten för att få en gemensam syn på det kommande valåret och eventuella säkerhetsfrågor som skulle kunna ha betydelse. Regionen samlade även partiföreträdare för respektive politiskt parti i fullmäktige för att beskriva vad säkerhetsexpertisen beskrev som viktigt inför det stundande valet dvs. bra att veta och tänka på. Regionen har även bistått med föreläsningar för de politiska partierna inom säkerhets- och trygghetsfrågor efter deras önskemål under valåret.

Valåret visade sig ändå bli relativt lugn om man ser till de förtroendevaldas säkerhet och trygghet inom regionen. Trots det så har säkerhetsfrågor i allmänhet varit aktuella inom många fält inom regionen. Exempelvis frågan om hot och våld, är för våra medarbetare alltid en prioriterad fråga. Utan en säker och trygg arbetsmiljö kan regionen få det svårare att rekrytera medarbetare eller att för den delen också behålla medarbetare som redan är anställda.

Under sommaren 2018 beviljade Länsstyrelsen att Köpings ambulansstation kunde bli ett skyddsobjekt. Därefter skyltades ambulansstationens upp med att det finns vissa restriktioner för att beträda området. Kort beskrivet innebär detta att obehöriga inte har tillträde till ambulansens område i Köping med mindre än att regionen utfärdat ett tillstånd för människor/företag som på något vis ska vistas där.

Västerås den 18 februari 2019

Hans Löhman
Säkerhetsstrateg och säkerhetsskyddschef

Innehållsförteckning

1	Nationell förändring - skottskadade patienter	4
2	Säkert sjukhus	4
3	Personsäkerhet inom vården	5
4	Ordningshållning Västerås- och Köpings sjukhus	6
5	Brottsstatistik	6
6	Narkotikaförluster	7
7	Bevakningskostnader	7
8	Interna brottsutredningar	7
9	Säkerhetsskyddsarbetet	7

1 Nationell förändring - skottskadade patienter

En samhällelig förändring sker successivt över tid. Exempelvis inom det kriminella området, där uppgörelser gjort att antal personer som avlider till följd av skottskador ökat kraftigt under senare år. I samband med dessa uppgörelser händer det också att människor skottskadas och behöver sjukvård. Under tre sommarmånaderna i Sverige 2018, utförde kriminella 81 skottlossningar vilket resulterade i 46 skottskadade och 11 avlidna. Totalt från januari till augusti 2018, hade 202 skottlossningar (motsvarar 6 skjutningar i veckan) genererat 31 döda och mångdubbelt skadade.

De skottskadade måste hanteras av sjukvården enligt principen om en god vård. När en skottskadad person läggs in på sjukhuset, blir konsekvensen ofta att familjemedlemmar, släktingar, vänner söker upp vården för att få information om den skottskadade. Även media har ett intresse av att samla in information om vad som har hänt. Många anhöriga och vänner kräver också att få träffa den skottskadade osv. Det är framförallt sjukhusens akutmottagningar som utsätts för stor press där hot och ordningsstörande situationer blir en följd av att vården initialt inte kan ge information om den skottskadade på grund av sekretess. Inte sällan finns det ett hot mot den skottskadade patienten.

Brottsförebyggande rådet, Brå, menar i en studie att kriminella många gånger skjuter andra som en markering, utan syfte att skada (döda) någon. De anser att det är få dödsfall i relation till antalet skjutningar men tendensen är fortsatt uppåtgående vad det gäller antalet skottskadade.

På Skånes universitetssjukhus i Malmö vittnar vårdpersonalen om hur de hotats till livet i samband med gängrelaterat våld. I en undersökning som SVT genomfört, ställdes frågan till 15 av landets största sjukhus om incidenter med hot och våld kopplat till skjutningar och kriminalitet. Det visade sig att flera sjukhus (utöver de tre största städerna i landet) uppger att det blivit allt vanligare att stämningen är hotfullt vid högriskpatienter. Förutom Västerås sjukhus så ingick bland annat sjukhusen i Norrköping, Borås och Uppsala. Akademiska sjukhuset uppger att de haft allt fler hotfulla situationer kopplat till skjutningar.

Akademiska sjukhuset uppger att problemen ofta uppstår när många anhöriga och vänner till den skadade samlas i väntrummen och inte får komma in på avdelningen. Sedan något år tillbaka låser sjukhuset entrén in till själva akutavdelningen, en förändring som gjordes för att öka säkerheten.

2 Säkert sjukhus

Det regionala säkerhetsnätverket hanterar många frågor men de senaste åren har fokus legat på personsäkerheten inom vården. I nätverket ingår Sörmland, Örebro, Uppsala, Gävleborg, Dalarna och Värmland. Samtliga regioner upplever en allt högre press på verksamheterna i att kunna hantera situationer då skottskadade kommer till vården. Det största problemet är tillströmningen med anhöriga, vänner och även ovänner som kommer till sjukhusen. Följden har blivit ökade bevakningskostnader

för alla regioner. Polisen uppger oftast att de har resursbrister och kan inte vara på plats. 6 av 7 regioner anser sig ha omfattande brister i säkerheten men ser att nya typer av lösningar succesivt kan förbättra situationen.

Region Västmanland har under 2018 arbetat fram en strategisk metod för hantering av högriskpatienter som ankommer till Västerås sjukhus. Arbetsmetoden, som går under begreppet "säkert sjukhus", ska underlätta för vården att vårda den skottskadade och även andra patienter utan att behöva fokusera på omständigheterna kring den skottskadade patienten. Regionen har säkerställt en arbetsprocess som involverar alla berörda verksamheter inom vården kopplat till förhöjd beredskap vid denna typ av händelser. Regionen har också ett vidareutvecklat samarbetet med polisen och kriminalvården för att hantera högriskpatienter. Under 2018 har regionen gått upp i "säkert sjukhus" vid två tillfällen. Västerås sjukhus har under året haft två högriskpatienter inom vården och cirka 20 så kallade riskpatienter.

3 Personsäkerhet inom vården

Region Västmanland arbetar aktivt med personsäkerhetsområdet. Antalet rapporter om hot och våld inom vården var 2018 226 st. Detta ligger i nivå med vad som rapporterats de senaste 5 åren. Siffran kan uppfattas som lågt vid en jämförelse med de cirka 6 ordningsstörande händelser per dygn som ordningsvakterna på Västerås sjukhus rapporterade under samma period. Mörkertalet tros bero på att regionens medarbetare antingen struntar i att rapportera eller inte hinner rapportera hot- och våldsinциdenter.

ovanstående tes stärks av revisionsrapporten "*Region Västmanlands arbete med att motverka hot och våld mot anställda och förtroendevalda*" som presenterades 2018. I rapporten framkom att 94% av vårdens medarbetare har kännedom om att hot och våld har förekommit på deras arbetsplatser under de senaste 12 månaderna. Av de respondenter som deltog i undersökningen hade 50% utsatts för hot i sin yrkesutövning mer än en gång under de senaste 24 månaderna. Dessa siffror bekräftar att det finns ett stort mörkertal i rapporteringen av hot och våld inom regionen.

2014 rapporterades 12 incidenter i kulvertsystemet på Västerås sjukhus. Under 2018 har det inte rapporterats någon incident. Detta beror med stor sannolikhet beror på att kulvertsystemet numera är stängd för allmänheten. Det har varit betydelsefullt att få till en stängd kulvert då många av våra medarbetare även har sina omklädningsrum där. Under 2018 har också tillträdesskyddet förbättrats på flera avdelningar, bland annat, Mava som numera har en låst avdelning samt real-tidskamera på plats för att se vilka besökare som önskar komma in. Allt för en tryggare arbetsmiljö. En stor genomgång av vårdcentralernas tillträdesskydd har pågått sedan 2017 och flertalet vårdcentraler har under 2018 fått en förbättrad arbetsmiljö då tekniska säkerhetslösningar löst eventuella brister för en trygg och säker arbetsplats.

4 Ordningshållning Västerås- och Köpings sjukhus

Västerås och Köpings sjukhus uppvisade under 2018 ett trendbrott inom området för ordningsrelaterade händelser. Antalet ordningsstörande händelser som rapporterats av ordningsvakterna sjönk mellan 2017 och 2018 från 9 till 8 händelser/dygn. Även om antalet händelser minskat upplever ordningsvakterna att de har en allt tuffare vardag på sjukhusen och att de utsätts för mer våld än tidigare. Ordningsvakterna har ett preventivt syfte med sitt arbete det vill säga att synas, vara behjälplig och hantera ordningshållningen på plats på våra sjukhus. 2/3 av ordningsvakternas insatser är av förebyggande karaktär. Under 2018 har 48 personer gripits (tillfälligt omhändertagande) på Västerås sjukhus.

Ordningsvakterna hanterar också sjukhusens olika inbrottslarm (kontrollerar och återställer larm). På Västerås sjukhus hanteras drygt 1100 inbrottslarm under ett år.

5 Brottsstatistik

Under 2018 gjorde regionens medarbetare 93 polisanmälningar vilket är ungefär samma nivå som tidigare år. Polisanmälningarna berör i stort sätt alltid samma områden, år efter år, till exempel stölder, skadegörelser (bl.a. klotter), inbrott och förlustanmälningar (ex. mobiler och laptop → försäkringsrelaterat).

Vissa av medarbetarnas polisanmälningar blir en så kallad, personlig anmälan. Det kan röra sig om cykelstölder, hot och våld eller annat som inte är relaterat till regionen i sak. Regionen anser att allt är av intresse och bör vara kopplat till arbetsgivaren, men polismyndigheten ser annorlunda på saken då de anser att exempelvis hot och våld ska kopplas till medarbetaren personligen (målsägare). Därav försvåras en helhetsbild.

För 2018 gjordes 93 polisanmälningar som är kopplat till Region Västmanland.

Statistik polisanmälningar	Antal
Smitning parkeringsskador	26
Narkotikabrott	23
Stöld ut motordrivet fordon	3
Cykelstölder	19
Hot och våld mot ordningsvakter	15
Snatteri	5
Inbrott i sjukhusets lokaler	3
Våld mot polisen	4
Grovt rattfylleri	1
	93

Cykelstölderna på Västerås sjukhus har under de senaste åren minskat med drygt 35% vilket är positivt. Däremot har antalet parkeringsskador ökat en aning i jämförelse med de senaste åren.

Hot och våld mot ordningsvakter har fördubblats under 2018 i jämförelse med 2017.

”Narkotikabrott” är det totala antalet rapporterade händelser som i någon form hanterats av polisen på sjukhus-

6 Narkotikaförluster

Via avvikelserapporterings-systemet Synergi rapporterar vårdens medarbetare om verksamheterna upptäcker narkotikaförluster. Förlusterna hanteras via det linjeansvar / chefsansvar som finns inom vården.

För 2018 har 27 avvikelser registrerats gällande narkotiska preparat. Dessa rapporteras som antingen förlust eller stöld i en eller annan form. Totalt är det 17 verksamheter som rapporterat narkotikaförluster, 3 polisanmälningar är gjorda. Hanteringen kring avvikelser och polisanmälningar av narkotikaförluster varierar hos verksamheterna. Vid en misstanke kring en narkotikaförlust bör verksamheten kontakta förvaltningens säkerhetssamordnare som kan bistå i eventuella åtgärder. I vissa fall sker det och i andra fall inte. Under 2018 har en större narkotikastöld upptäckts och verksamheten har internutrett samt polisanmält händelsen. Åklagare är tilldelad och stölden kommer med säkerhet gå vidare till åtal.

7 Bevakningskostnader

Bevakningskostnaderna har ökat de senaste 6 åren. Bevakningskostnaden består dels av den planerade bevakningen som under 2018 kostade regionen 10,9 miljoner kronor. Därutöver kan verksamheter beställa extrabevakning vid. Kostnaden för extrabevakning ökade under 2018 till 2,9 miljoner kronor i jämförelse med 2,3 miljoner för 2017 samt 1,8 miljoner för 2016. Den rörliga kostnaden är framförallt koncentrerad till Västerås sjukhus somatiska verksamheter och delar av verksamheterna på vuxenpsykiatri. Kostnaderna beror till stor del på den extrapersonal, exempelvis väktare och ordningsvakter som behövs vid högriskpatienter eller vissa riskpatienter inom vården. Vakternas uppgift är att skapa trygghet för våra medarbetare inte att vakta högriskpatienten.

8 Interna brottsutredningar

Under 2018 har ett antal större interna brottsutredningar genomförts av Juridik och säkerhet. Utredningarna har resulterat i så kallade konceptanmälningar till polisen. Konceptanmälan är en polisanmälan av utredningskaraktär dvs. utredningar som är dokumenterad med underlag och bevis om att ett brott har skett inom regionen.

9 Säkerhetsskyddsarbetet

Säkerhetsskyddsarbetet är ett kontinuerligt pågående arbete och regionen hanterar säkerhetsskyddet enligt gällande Säkerhetsskyddslag (1996:627) och Säkerhetsskyddsförordning (1996:633). Syftet med arbetet är att regionens organisation ska värna eventuella skyddsvärda tillgångar med hänsyn till rikets säkerhet.

Huvudsakligen omfattas säkerhetsskyddet av *informationssäkerhet, tillträdesskydd, säkerhetsprövning, utbildning och kontroll*. En ny säkerhetsskyddslag träder i kraft den 1 april 2019. Den nya lagen har tillkommit på grund av omvärldens utveckling, förändrad hotbild vilket gett upphov till behovet av stärkt säkerhetsskydd och en mer flexibel lagstiftning.

Säkerhetsskyddsarbetet har tagit fart inom regionen under 2018 och i takt med vad som sker nationellt och internationellt, måste även regionen utveckla sitt säkerhetsskyddsarbete. Arbetet med Civilt försvar* gör att regionen måste kunna interagera och arbeta med andra myndigheter som exempelvis Försvaret, Säkerhetspolisen m.fl. och att regionen har säkerhetsklassade medarbetare. Vidare så har många förberedelser skett i att stärka regionens säkerhetsskydd bland annat inom informationssäkerhetsområdet samt att:

- utveckla en utbildningsmodell för vår medarbetare inom säkerhetsskyddsområdet
- genomföra säkerhetsklassning och utveckla säkerhetsprövningsprocessen
- upphandla konsultstöd för genomförande av säkerhetsskyddsanalys 2019
- analysera tillträdesbegränsning av lokaler inom regionen

En väsentlig del i säkerhetsskyddsarbetet är informationssäkerhet och IT-säkerhet. Här ses de aktiviteter som genomförs för att nå upp till målsättningen att regionens informationssäkerhetsarbete ska vara certifieringsbar enligt ISO 27000 som en viktig del i regionens säkerhetsskyddsarbete.

- *Civilt försvar och arbetet med detta, tar sin utgångspunkt i samhällets krisberedskap och syftar till att inför och under höjd beredskap samt under krig värna befolkningen, säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna samt bidra till Försvarmaktens förmåga att möta ett väpnat angrepp.*